

Finansiell Statistik
Penge-, bank- og nationalregnskabsstatistik

Senest revideret:
11-09-2017

Bank og realkredit, renter

- 0 Administrative oplysninger om statistikproduktet
- 1 Indhold
- 2 Tid
- 3 Pålidelighed og usikkerhed
- 4 Sammenlignelighed
- 5 Tilgængelighed
- 6 Supplerende dokumentation

0 ADMINISTRATIVE OPLYSNINGER OM STATISTIKPRODUKTET

0.1 Navn

Bank og realkredit, renter.

0.2 Emnegruppe

Penge- og kapitalmarked
Penge- og realkreditinstitutter.

0.3 Ansvarlig myndighed, kontor, person mv.

Danmarks Nationalbank, Finansiell Statistik, Penge-, bank- og nationalregnskabsstatistik
Susanne Lassen, tlf. 33 63 68 65, e-mail: sml@nationalbanken.dk
Rasmus Mandsberg, tlf. 33 63 68 60, e-mail: rkm@nationalbanken.dk

0.4 Formål og historie

Formålet med statistikken er at belyse udviklingen i penge- og realkreditinstitutternes rentesatser på ud- og indlån med danske residerter som modpart. Danske residerter omfatter personer, som er fast bosiddende i

Danmark, samt virksomheder og institutioner, som er hjemmehørende her i landet.

Nationalbanken offentliggør data fra januar 2003 og frem med udgangspunkt i Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 63/2002 af 20. december 2001 vedrørende statistik over de monetære finansielle institutioners rentesatser på indlån fra og udlån til husholdninger og ikke-finansielle selskaber (ECB/2001/18). Fra januar 2014 offentliggøres data med udgangspunkt i Den Europæiske Centralbanks forordning (EF) nr. 290/2009 om ændring af forordning (EF) nr. 63/2002 (ECB/2001/18) vedrørende statistik over de monetære finansielle institutioners rentesatser på indlån fra og udlån til husholdninger og ikke-finansielle selskaber (ECB/2009/7). Derudover er hovedparten af de yderligere datakrav i Den Europæiske Centralbanks forordning (EU) nr. 1072/2013 af 24. september 2013 vedrørende statistik over de monetære finansielle institutioners rentesatser (omarbejdet) (ECB/2013/34) indeholdt i data fra januar 2014 og frem.

Oplysninger om pengeinstitutternes rentesatser før 2002 findes i Finanstilsynets gennemsnitsrentestatistik. Bemærk dog, at der er metodeforskelle mellem denne og Nationalbankens rentestatistik, som giver databrud. Bruddet vedrører primært sektorafgrænsningen.

0.5 Brugere og anvendelsesområder

Statistikken anvendes til at analysere udviklingen i husholdningernes renteudgifter, rentetransmissionen mv.

Brugerne er penge- og realkreditinstitutter, ministerier, interesseorganisationer, Nationalbanken, ECB, IMF, OECD, BIS mfl.

0.6 Kilder

Der indsamles renteoplysninger fra de fuldt indberettende institutter i Nationalbankens Balancestatistik for penge- og realkreditinstitutter, hvilket dækker minimum 96 pct. af den samlede balancesum i MFI-sektoren. Indberetnings-populationen omfatter danske penge- og realkreditinstitutters hovedvirksomhed i Danmark samt herværende filialer af udenlandske penge- og realkreditinstitutter.

0.7 Indsamlingshjemmel

Nationalbanken indsamler oplysningerne i medfør af [Nationalbanklovens](#) §14 a indsat ved lov nr. 579 af 1. juni 2010, ifølge hvilken Nationalbanken indsamler, bearbejder og offentliggør statistiske oplysninger inden for

dens kompetenceområde. De indsamlede oplysninger kan anvendes til andet end statistikudarbejdelse. Det gælder særligt i forbindelse med overvågningen af den finansielle stabilitet og ved tilrettelæggelsen af penge- og valutapolitikken, samt i relation til Nationalbankens deltagelse i det europæiske samarbejde på det finansielle område.

0.8 Respondentbyrde

Respondentbyrden ligger hos indberetterne til statistikken, der p.t. er de ca. 40 største MFI'er.

0.9 EU-regulering

Udgangspunktet for indsamling af statistikken er ECB's forordning (EF) nr. 290/2009 om ændring af forordning (EF) nr. 63/2002 (ECB/2001/18) vedrørende statistik over de monetære finansielle institutioners rentesatser på indlån fra og udlån til husholdninger og ikke-finansielle selskaber (ECB/2009/7).

1 INDHOLD

1.1 Indholdsbeskrivelse

Statistikken indeholder oplysninger om penge- og realkreditinstitutters rentesatser på ud- og indlån samt pengeinstitutters rentemarginal. Statistikken omfatter rentesatser på såvel eksisterende ud- og indlån (udestående forretninger) som nye ud- og indlånsaftaler indgået i en given måned (nye forretninger). Endvidere omfatter statistikken renteudgifter til penge- og realkreditinstitutter samt ordinære afdrag på realkreditudlån (sidstnævnte kun kvartalsvis). Endelig indeholder statistikken oplysninger om forretningsomfanget bag de enkelte rentesatser samt bidragsatser for realkreditudlån.

Pengeinstitutternes rentesatser på nye udlån er følsomme over for ændringer i kunde- og produktsammensætningen fra én måned til den næste, idet pengeinstitutterne råder over en række produkter og kundeforhold med forskellig rentesats. Det samme gælder for de samlede låneomkostninger i procent. I statistikken over udestående forretninger vil rentesatserne vise større stabilitet over for ændringer i kunde- og produktsammensætningen.

Rentesatser på udlån afhænger af kreditrisikoen, som især bestemmes af kundens kreditværdighed, lånets løbetid og værdien af eventuel sikkerhedsstillelse. Forskelle i penge- og realkreditinstitutternes rentesatser skal således ses i lyset af, at der ikke nødvendigvis er sikkerhed bag pengeinstitutternes udlån. Forskelle i pengeinstitutternes rentesatser på

tværs af sektorer og formål kan – ud over historisk tabsrisiko – også skyldes forskelle i den bagvedliggende sikkerhed. Endelig kan forskelle i rentesatser på låneprodukter tilskrives forskelle i transaktionsomfang (-omkostninger).

Ved sammenligning af renteudgifterne til penge- og realkreditinstitutter bør man være opmærksom på, at renteudgifterne til pengeinstitutter er de faktisk påløbne renter indberettet direkte til rentestatistikken, mens renteudgifterne til realkreditinstitutter er estimerede.

For realkreditinstitutternes rentesatser kan kun bidraget være kundespecifikt.

Der er en del sæsonvariation i data for husholdningers og ikke-finansielle selskabers kvartalsvise afdrag på realkreditudlån, da de største afdrag på lån til fx landbrug og erhverv betales i juni og december (da nogle lån kun har én eller to terminer).

1.2 Statistiske begreber

Der indsamles renteoplysninger fra de største pengeinstitutter og alle realkreditinstitutter i Danmark, som er fuldt indberettende i Nationalbankens Balancestatistik for penge- og realkreditinstitutter.

Statistikken er delt op på nye og udestående forretninger.

- **Nye forretninger** omfatter ud- og indlånsaftaler indgået i løbet af en given måned. Begrebet dækker over dels nyetablerede forretninger, dels eksisterende forretninger, hvor de hidtil gældende vilkår er ændret efter aftale med kunden. En renteændring for et ud- eller indlån med variabel rente er ikke en ny forretning, hvis ændringen er i overensstemmelse med den oprindelige aftale. Definitionen af nye forretninger kan umiddelbart anvendes på pengeinstitutternes virksomhed, hvor forøgelse af bruttosaldi og forlængelser af eksisterende ud- og indlån også defineres som nye forretninger. For realkreditinstitutter gælder det, at en renteændring i forbindelse med refinansiering af rentetilpasningslån ikke er en ny forretning. Nyetablerede låneaftaler, omlægninger af eksisterende lån til anden kuponrente, løbetid eller valuta, omlægninger mellem fastforrentede lån og lån med rentetilpasning samt skift i rentetilpasningsprofil – dvs. frekvensen for rentetilpasning og andelen af lånet, der er genstand for rentetilpasning – defineres derimod som nye forretninger.

- **Udestående forretninger** omfatter alle eksisterende ud- og indlånsaftaler, som er udestående på opgørelsestidspunktet. For pengeinstitutter opgøres udestående forretninger som et dag til dag-gennemsnit af balancen i måneden. For realkreditinstitutters realkreditlån opgøres udestående forretninger som balancen ultimo måneden, mens andre typer lån opgøres som et dag til dag-gennemsnit af balancen i måneden.

Rentemarginal

Rentemarginalen er beregnet på baggrund af de effektive rentesatser for pengeinstitutters udestående forretninger og er givet ved forskellen mellem rentesatsen på ud- og indlån. Medmindre andet er anført, er rentebegrebet den effektive rentesats pro anno, som tager højde for antallet af rentetilskrivninger pr. år.

Rentebegreb

Medmindre andet er anført, er rentebegrebet den effektive rentesats pro anno, som tager højde for antallet af rentetilskrivninger pr. år.

Effektive rentesatser

For pengeinstitutter beregnes de effektive rentesatser efter gennemsnitsrenteprincippet – dvs. som månedens renteindtægter (udgifter) i procent pro anno af månedens gennemsnitlige udlån (indlån). Beregningen bygger på det faktiske antal dage i den aktuelle måned (kalenderdage). Ved en månedlig opgørelse beregnes gennemsnitsrenten af udlån som følger, idet der forudsættes kvartalsvis rentetilskrivning af udlån:

$$r_u = \left[\left(1 + \frac{q}{m} \cdot \frac{R_u}{U} \right)^{365/q} - 1 \right] \cdot 100$$

hvor $r_u(m)$ er månedens gennemsnitsrente af udlån, $R_u(m)$ er månedens renteindtægter af udlån, $U(m)$ er månedens dag til dag-gennemsnit af udestående udlån, $N(m)$ er udlån med nulstillet rente ultimo måneden, m er antal dage i måneden og q er antal dage i kvartalet.

Månedens gennemsnitsrentesats på indlån beregnes som følger, idet der forudsættes årlig rentetilskrivning af indlån:

$$r_i = \left(\frac{R_i}{I} \right) \cdot \frac{365}{m} \cdot 100$$

hvor $r_i(m)$ er månedens gennemsnitsrente af indlån, $R_i(m)$ er månedens renteudgifter af indlån, $I(m)$ er månedens dag til dag-gennemsnit af udestående indlån og m er antal dage i måneden.

Rentesatser på udlån vedr. udestående forretninger opgøres inkl. kassekreditter, mens rentesatser på udlån vedr. nye forretninger opgøres ekskl. kassekreditter. Rentesatser på indlån vedr. både udestående og nye forretninger opgøres ekskl. puljeordninger, hvor indeståendet er placeret i værdipapirer.

For realkreditinstitutter dækker den effektive rentesats over kontantlånsrenten og administrationsbidraget (bidragssatsen). Kontantlånsrenten omfatter kuponrente og kurstab (kursgevinst) ved udstedelsen af de bagvedliggende obligationer. Beregningen bygger på en forudsætning om, at lånet holdes til udløb, og tager således ikke højde for konverteringsretten.

Årlige låneomkostninger i procent (ÅOP)

Både penge- og realkreditinstitutter indberetter et mål for låntagernes samlede låneomkostninger i procent. Der tages udgangspunkt i de årlige omkostninger i procent, hvor disse i henhold til gældende lovgivning allerede beregnes. For øvrige forretninger, hvor låneomkostninger i forbindelse med lånets etablering antages at være begrænsede, anvendes den effektive rentesats.

Renteudgifter

Renteudgifterne til pengeinstitutter indberettes direkte til statistikken. Da populationen kun omfatter de største pengeinstitutter, anvendes en opregningsfaktor til at beregne de totale renteudgifter til pengeinstitutterne, hvor faktoren opdateres løbende, i takt med at de fuldt indberettende institutters andel af det samlede udlån ændrer sig.

For realkreditinstitutter er renteudgifterne beregnet på baggrund af balancen ultimo måneden (obligationsrestgælden) og de effektive rentesatser (kontantlånsrenten). Da realkreditobligationer typisk udstedes til kurser under pari, vil anvendelsen af den metode have en tendens til at overvurdere de faktisk betalte renteudgifter, da kurstabet indgår i den effektive rentesats, men ikke fraregnes i obligationsrestgælden.

Ordinære afdrag

De ordinære afdrag på realkreditudlånet opgøres som i Nationalbankens Balancestatistik for penge- og realkreditinstitutter til nominel værdi. For kontantlån opgøres de ordinære afdrag som kontantlånsafdraget.

Sektorfordeling

Sektorfordelingen i statistikken følger retningslinjerne i Det Europæiske Nationalregnskabssystem (ENS2010). For mellemværender med danske residenter foretages sektorfordelingen på baggrund af Det Erhvervsstatistiske Register (Erhvervsregisteret) og de oplysninger, der er registreret her om virksomhedernes sektortilhørsforhold. Personligt ejede virksomheder indgår som en selvstændig undersektor under husholdninger.

Instrumentfordeling

For udestående forretninger opdeles indlån på transferable indlån (anfordring), dag til dag-indskud, elektroniske penge, indlån med opsigelsesvarsel, tidsindskud og repoindlån. Transferable indlån omfatter alle indlån uden fast løbetid, opsigelsesvarsel eller lignende. Indlån med opsigelsesvarsel omfatter indlån, hvor de opsparede midler kun kan hæves med opsigelsesvarslet, fx 3 måneder eller til en fastsat dato hvert år. Tidsindskud omfatter alle indskud, der har fast løbetid ved etableringen, og særlige indlånsformer, fx gevinstopsparing.

Indlån på nye forretninger omfatter kun tidsindskud og repoindlån.

Udlån inddeles i følgende instrumenter for udestående forretninger: Anfordringstilgodehavender hos centralbanker, Kassekreditter og overtræk, Kredit på kreditkort, Repoudlån, Obligationsbaserede udlån (realkreditlån) og Øvrige udlån.

Nye forretninger på udlån offentliggøres samlet og fordeles på instrumenterne Repoudlån og Obligationsbaserede udlån (realkreditlån)

Formålsfordeling

Rentesatser på udlån til husholdninger opdeles på følgende formål: Udlån til boligformål, Udlån til forbrugerkredit og Andet udlån, hvor udlån til boligformål omfatter udlån til køb eller forbedringer af fast ejendom, uanset hvad en eventuel sikkerhed består i. Udlån til non-profit-institutioner er ikke en del af husholdningssektoren og indgår derfor ikke i formålskategorierne. Alle realkreditlån klassificeres som udlån til boligformål, idet de har pant i fast ejendom.

Fordeling på lånstørrelse

Nye udlånsforretninger til ikke-finansielle selskaber opdeles i kategorierne for lånstørrelser, der omfatter op til og med 2 mio. kr., over 2 mio. kr. og op til og med 7,5 mio. kr. samt over 7,5 mio. kr.

Løbetidsfordeling

For udestående forretninger opdeles på oprindelig løbetid for både udlån og indlån. Den oprindelige løbetid for et finansielt instrument defineres som tidsrummet fra oprettelsen til det aftalte forfaldstidspunkt. For udlån er det perioden, fra et lån optages, til det er tilbagebetalt. I statistikken over nye forretninger opdeles rentesatser for udlån på rentebindingsperiode, mens rentesatser for indlån (tidsindsud) opdeles på oprindelig løbetid. Rentebindingsperiode defineres som den periode efter udlånsaftalens indgåelse, hvor renten er fast.

2 TID

2.1 Referencetid

Statistikken opgøres på månedsbasis.

2.2 Udgivelsestid

Statistikken udkommer månedligt den 19. bankdag efter referenceperiodens afslutning.

2.3 Punktlighed

Statistikken publiceres normalt uden forsinkelse i forhold til det annoncerede tidspunkt.

2.4 Hyppighed

Der offentliggøres nye tal hver måned.

3 PÅLIDELIGHED OG USIKKERHED

3.1 Samlet pålidelighed

Statistikken er baseret på oplysninger, der er indsamlet fra en population, som omfatter de pengeinstitutter, der er fuldt indberettende i Nationalbankens Balancestatistik for penge- og realkreditinstitutter samt alle realkreditinstitutter. Institutter, hvis balance tilsammen udgør minimum 96 pct. af den samlede balancesum, er fuldt indberettende institutter. Der er anvendt en opregningsfaktor til at beregne de totale renteudgifter til pengeinstitutterne, hvor faktoren opdateres løbende, i takt med at de fuldt indberettende institutters andel af det samlede udlån ændrer sig. Statistikens pålidelighed er afhængig af pålideligheden af de enkelte institutters indberetninger, og især kvaliteten af de største MFI'ers indberetninger. Med en dækningsgrad på 100 pct. i december efter årsrevision

i april og over 96 pct. i de øvrige måneder vurderes den samlede pålidelighed for statistikken at være god.

3.2 Usikkerhedskilder

Nationalbanken udstikker retningslinjerne for, hvordan MFI'erne skal lave deres indberetninger, men der er en risiko for, at MFI'erne opfatter retningslinjerne forskelligt og dermed ikke indberetter på en ensartet måde. Der udføres dog en lang række kvalitetstjek af de enkelte indberetninger og på tværs af indberetninger, der har til formål at minimere fejl hos den enkelte MFI og forskelle på fortolkninger mellem MFI'erne.

I forbindelse med kontrol og offentliggørelse af data findes der flere manuelle procedurer, der alle giver risiko for fejl.

3.3 Tal for usikkerhed

Der foreligger ingen usikkerhedsberegninger.

4 SAMMENLIGNELIGHED

4.1 Sammenlignelighed over tid

Statistikens detaljeringsgrad øges løbende. Der er ingen egentlige data-brud, siden statistikken blev påbegyndt i 2003.

4.2 Sammenlignelighed med anden statistik

Finanstilsynets gennemsnitsrentestatistik fra før 2002.

4.3 Forhold mellem foreløbige og endelige tal

Statistikken revideres normalt 2 referenceperioder tilbage, når den indeværende måned offentliggøres, se i øvrigt [Nationalbankens revisionspolitik for finansiel statistik](#) med tilhørende [revisionscyklus](#).

5 TILGÆNGELIGHED

5.1 Distributionskanaler

Offentliggøres månedligt på:

www.nationalbanken.dk

<http://nationalbanken.statistikbank.dk>

www.statistikbanken.dk

5.2 Grundmateriale: Lagring og anvendelsesmuligheder

Kilder og metoder omhandler ikke tal, der lagres.

5.3 Dokumentation

Indberetningsvejledninger er tilgængelige på Nationalbankens hjemmeside.

5.4 Øvrige oplysninger

Der foreligger ingen øvrige oplysninger.

6 SUPPLERENDE DOKUMENTATION

Ingen.

Sidst revideret: 11-09-2017